

УДК 911.3

Скриль І.А., к.г.н.

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

ДОСЛІДЖЕННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ХАРКІВСЬКОГО РЕГІОНУ ДЛЯ РОЗВИТКУ ПОДІЄВОГО ТУРИЗМУ

Ключові слова: туризм, подієвий туризм, потенціал, подієві ресурси, класифікація.

Постановка проблеми. В українській туристичній індустрії поступово формується культура відродження, створення, накопичення і використання подієвих ресурсів. Це впливає на формування тимчасових туристичних потоків та їх просторову організацію, урізноманітнює національний туристичний продукт, стимулює розвиток обслуговуючих супутніх виробництв. Прикладами є той же футбол, особливо за участі київського "Динамо", донецького "Шахтаря", харківського "Металіста" і збірної України, пісенні, художні і фольклорні фестивалі у Каховці, Гуляй Полі, Казантипі, Шешорах, Дубному, концерти "зірок" світового рівня, ярмарки, вернісажі, виставки, театралізовані шоу, конкурси на зразок "Україна має таланти", "Суперзірка", "Х-фактор".

У Законі України «Про туризм» зазначається, що держава надає туризму пріоритетного значення і створює сприятливі передумови для його прискореного розвитку [1]. Останнім часом в Україні відбуваються певні зрушення у розвитку туризму: будуються туристичні об'єкти, розвиваються нові види туризму, зокрема подієвий. Значною мірою на такі позитивні процеси вплинуло проведення в Україні матчів Євро – 2012.

Харківщина має значний потенціал для розвитку таких видів туризму, як культурно-розважальний, пізнавально-діловий, курортно-лікувальний, спортивний, навчальний, науковий. В той же час, подієвий туризм ніколи не був візитною карткою регіону, тому ресурси даного виду туризму ґрунтовно не досліджувались.

Метою статті є аналіз та обґрунтування потенціалу Харківського регіону для розвитку подієвого туризму. Протягом кількох років велась дослідницька робота з вивчення подієвих туристичних ресурсів Харківщини, вивчались географічні об'єкти, збирались матеріали з даної теми, опрацьовувалась відповідна література, відвідувалися масові заходи, присвячені тій чи іншій події, опрацьовувалися фондові матеріали районних управлінь культури і туризму, зокрема Золочівського, Краснокутського, Печенізького, Первомайського та ін.

Виклад основного матеріалу. Подієвий туризм – порівняно молодий і цікавий напрямок туризму, сутність якого полягає у тому, що основна мета поїздки приурочена до певної події. Тури, що поєднують в собі

традиційний відпочинок та участь в найбільш видовищних заходах планети, поступово завойовують все більшу популярність.

Особливість подієвого туризму в тому, що щороку він поповнюється новими подієвими турами, які з випадкових переходять до розряду регулярних. За аналогією із рівнями пізнавальної цінності суспільних туристичних ресурсів, виділяються по дієві ресурси глобального, регіонального і місцевого масштабів.

До глобальних подій належать заходи, які: а) спонукають до подорожі населення багатьох країн і поширюють свій вплив на увесь світ або його окремі частини (Олімпійські Ігри, чемпіонати світу і окремих світових регіонів із різних видів спорту, з'їзди, конференції, фестивалі світового масштабу); б) події регіонального рівня є визначальним мотивом для подорожі населення країн у межах окремих частин світу ; в) події місцевого рівня спонукають до подорожі у межах країни або її окремої частини [2, с.28].

Подієві ресурси належать до динамічних чинників формування туристичних потоків, оскільки включають мотиваційні передумови подорожі до місця, де відбувається подія чи явище. Спортивні змагання, культурно-мистецькі заходи, політичні акції, унікальні природні явища - далеко не повний перелік подій, які спонукають людину до мандрівки. Подієві ресурси охоплюють найбільш суттєві прояви сучасного суспільного буття із його спрямованістю на екологізацію, активний і здоровий спосіб життя, переконаннями й уявленнями про стиль і стереотип поведінки людини у соціумі, включають його пропаганду та механізми реалізації.

Даний вид ресурсів не підлягає традиційному кількісному вимірюванню. Можна говорити лише про міру впливу подієвих ресурсів на створення туристичної інфраструктури, формування туристичних потоків, яка у нинішньому світі, насамперед, залежить від реклами події та атракцій навколо неї. Це вказує на те, що "подія", яка використовується у туризмі, величезною мірою залежить від суспільних вподобань, від моди й уяви про престижність заходу. Велике значення має постійність і періодичність проведення заходів.

Окремі види подієвих ресурсів найбільш доцільно класифікувати за тематикою заходу: національні і релігійні свята, гастрономічні, музичні, театральні фестивалі, спортивні змагання, покази мод, карнавали, технічні салони і виставки, економічні форуми тощо (табл. 1) [4].

Подія, як туристичний ресурс, має яскраво виражений мультиплікаційний ефект – вона "змушує" розвиватися різні сектори туристичної індустрії для ефективнішого використання власного потенціалу. В українській туристичній індустрії поступово формується культура відродження, створення, накопичення і використання подієвих ресурсів. Це впливає на формування тимчасових туристичних потоків та їх

просторову організацію, урізноманітнює національний туристичний продукт, стимулює розвиток обслуговуючих супутніх виробництв.

На думку автора, Харківський регіон на сьогоднішній день має сприятливі умови для розвитку подієвого туризму. Зокрема, великою популярністю серед населення, учнівської та студентської молоді користуються фольклорно-етнографічні фестивалі. Поштовхом для їх розвитку було проведення етнофестивалю «Печенізьке поле», який відбувся вперше на березі Печенізького водосховища у Печенізькому районі 2002 року.

Табл. 1

Класифікація світових подієвих ресурсів за тематикою

Види ресурсів	Тематика	Приклади події
ГРОМАДСЬКІ	Гастрономічні фестивалі	Пивний фестиваль «Октоберфест» (Мюнхен, Німеччина), свято молодого вина Божоле Нуво (Франція), фестиваль морепродуктів на о. Гров (Іспанія), «Свято меду (Мукачеве, Закарпаття)»
	Фестивалі-виставки квітів	Виставка тюльпанів (Нідерланди), фестиваль квітів у Челсі (Велика Британія), свято троянд (травень) і жасміну (серпень) у Грасі (Франція), фестиваль хризантем (Японія), фестиваль квітів (Таїланд), виставка квіткових експозицій на Співочому полі (Київ)
МИСТЕЦЬКІ	Музичні та театральні фестивалі і конкурси	Музичний конкурс «Євробачення», фестиваль джазу в Монтрі (Швейцарія), «Слов'янський базар» (Білорусь), «Нова хвиля» (Латвія), «Таврійські ігри» (Україна), фестиваль художнього драматичного мистецтва (Франція)
	Кінофестивалі	Канський (Франція), Берлінський (Німеччина) кінофестивалі, кінофестиваль «Молодість» (Україна), «Кінотавр» (Росія)
	Фольклорні обряди, свята і фестивалі	Midsummer`s Day (Велика Британія), фестиваль кельтської музики (Франція), фольклорний фестиваль у Шешорах (Україна)
СПОРТИВНІ	Спортивні змагання	Літні і зимові олімпійські ігри, чемпіонати світу і Європи з футболу й інших видів спорту, спартакіади
	Ралі, перегони і регати	Перегони Формули-1, міжнародні автоперегони, напр.. Париж – Дакар, регати: Vendee Globe? Volvo Ocean Race
	Спортивні фестивалі	«Лижний фестиваль» (Норвегія), «Перегони човнів» (Велика Британія)
ЕКОНОМІЧНІ І ПОЛІТИЧНІ	Ярмарки і виставки	«Райзен Гамбург» (туристичний ярмарок, Німеччина), Брюсельський міжнародний книжковий ярмарок (Бельгія)
КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНІ	Театралізовані шоу	Шоу Lord of the Danc (Велика Британія), «Кіносценія» (Франція), «Наше Різдво» (Україна)
	Карнавали	Карнавал в Новому Орлеані (США), Венеціанський карнавал (Італія), карнавал в Ріо-де Жанейро (Бразилія), карнавал в Мацатлані (Мексика)
	Національні фестивалі і свята	Фестиваль Святого Патрика (Велика Британія, Ірландія), «Парад кохання» (Німеччина), Дівалі або «Фестиваль Вогнів» (Індія)

	Аукціони	Сотбі'с, Крісті'с (твори мистецтва, антикваріат, Велика Британія), NAFA (хутра, Канада), Гелос (твори мистецтва, Росія), FFS (хутра, Фінляндія), Flora Holand (квіти, Нідерланди)
	Покази мод	Тиждень високої моди в Парижі (Франція), Milano Moda Donna (Італія)
РЕЛІГІЙНІ	Автомобільні та авіаційні салони	Детройтський (США), Франкфуртський (Німеччина), Лондонський (Велика Британія), Женевський (Швейцарія), Токійський (Японія), автосалони, авіасалон в Ле Бурже (Франція), авіасалон на о. Лангкави (Малайзія)
	Політичні та економічні форуми	Всесвітній економічний форум у Давосі (Швейцарія), Генеральна асамблея ООН, зустрічі світових лідерів
	Релігійні свята, ходи і події	Сходження благодатного вогню у переддень Воскресіння Христового (Єрусалим)

Ця подія одержала резонанс по всій області, і зараз у різних куточках Харківщини проводяться наступні свята: «Весілля в Малинівці» (Чугуївський район), «Печенізьке поле» (Печенізький район), «Свято борщу» (Нововодолазький район), «Олексіївська фортеця» (Первомайський район), «Співочі тераси» (Краснокутський район), «Сьогодні Купала, а завтра Івана» (Золочівський район).

Фестиваль обрядового та сучасного весільного дійства «Весілля в Малинівці – плюс». Недалеко від міста Чугуєва знаходиться село Малинівка, у якому відбувалися події, показані у фільмі-опереті «Весілля в Малинівці». Саме це спонукало до організації та заснування фестивалю обрядового та сучасного весільного дійства «Весілля в Малинівці – плюс», який відбувся 3 вересня 2012 року. Він був традиційним для району кілька років поспіль, але в останні три роки рівень його проведення зріс настільки, що цього разу фестиваль відвідали 5 тисяч глядачів та учасників. Програма фестивалю включала знайомство з весільними обрядами українців та національних меншин, виставку робіт народних майстрів, різноманітну концертну програму. **Фестиваль страв Слобожанської кухні «Свято борців».** Перший кулінарний конкурс був проведений у 2009 році у с. Мелихівка Нововодолазького району. За три роки організатори свята зробили значний прогрес у розвитку своєї ідеї, перетворивши це свято на справжній фестиваль страв слобожанської кухні. **Етнографічне свято «Олексіївська фортеця».** 25-26 червня 2011 року в Первомайському районі вперше пройшло нове масштабне етнографічне свято «Олексіївська фортеця». Це свято приурочене до 280-річчя Української оборонної лінії, до якої входила і Олексіївська фортеця. Однією з головних подій свята були видовищні лицарські бої, в яких взяли участь представники клубів історичних реконструкцій з Харкова, Львова, Дніпропетровська, Запоріжжя, а також Білорусії, Росії, Молдови. На території фортеці були також реконструйовані військові табори, побут, зброю та одяг 18 сторіччя. **Етнографічний фестиваль «Співочі тераси».**

Перший Міжнародний етнографічний фестиваль «Співочі тераси» пройшов 5-6 вересня 2011 року в селі Городне Краснокутського району. Назвою фестиваль зобов'язаний архітектурному комплексу, побудованому на початку 20 сторіччя відомим цукрозаводчиком П. І. Харитоненко. Назву «Співочі тераси» спорудження одержало від того, що дугоподібна форма його підсилює звуки. Тиха розмова в одному краю тераси добре чутна на її протилежній стороні на відстані 40-60 м. Окрім виступів співочих фольклорних колективів, під час фестивалю працювали містечко гончарів, алея художників, творчі майстерні вишивки, випікання калачів, співу, народного танцю. **Фестиваль пісенно-обрядового фольклору «Сьогодні Купала, а завтра Івана».** 2 липня 2011 року у селі Сквородинівка Золочівського району на території Національного літературно-меморіального музею Г.С.Сквороди вперше відбувся щорічний Регіональний фестиваль пісенно-обрядового фольклору «Сьогодні Купала, а завтра Івана». Мета фестивалю – відродження, збереження, популяризація народних традицій, звичаїв та обрядів Слобожанщини. У фестивалі взяли участь 48 колективів з 21 району області, міста Лозова та міста Харкова. Учасники заходу представили місцеві пісенно-обрядові традиції одного з найяскравіших свят народного календаря – Івана Купала.

Висновки. Як бачимо, на Харківщині останнім часом набуває стрімкого розвитку подієвий туризм, особливість якого полягає в тому, що щорічно він поповнюється новими подієвими турами, які з випадкових переходять в розряд регулярних. Найбільш привабливими для цього є Золочівський, Краснокутський, Нововодолазький, Первомайський, Печенізький, Чугуївський райони.

Є певні труднощі у дослідженні даного виду туризму, оскільки, наприклад, неможливо підрахувати точного числа відвідувачів того чи іншого заходу. Але зростаюча з кожним роком популярність етнофестивалів може призвести до того, що в недалекому майбутньому число учасників подієвих турів на Харківщині перевищить число учасників екскурсійних турів.

Список використаних джерел:

1. Закон України "Про туризм" № 324/95 – ВР / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1995, № 31, ст. 242.
2. Парфіненко А.Ю. Туристичне країнознавство / А.Ю. Парфіненко – Харків, 2009. – 288с.
3. Смаль І.В. Основи географії рекреації і туризму : навчальний посібник / І.В.Смаль – Ніжин, 2004. – 264с.
4. Інтернет-ресурс <http://geografica.net.ua>.

Скриль І. А. Дослідження потенціалу харківського регіону для розвитку подієвого туризму

Розглядаються особливості подієвого туризму. Основну увагу приділено ресурсам Харківського регіону для розвитку даного виду туризму.

Ключові слова: туризм, подієвий туризм, потенціал, подієві ресурси, класифікація.

Скрыль И. А. Исследование потенциала харьковского региона для развития событийного туризма

Рассматриваются особенности событийного туризма. Основное внимание уделено ресурсам Харьковского региона для развития данного вида туризма.

Ключевые слова: туризм, событийный туризм, потенциал, событийные ресурсы, классификация.

Skryl' I. Studies of the potential of Kharkiv region for events tourism development.

Peculiarities of events tourism are considered. The basic attention is given to resources of Kharkiv region for development of this kind of tourism.

Keywords: tourism. Events tourism, potential, events resources, classification.